

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Zwerfjongeren in Nederland: een heldere definitie

Zwerfjongeren in Nederland: een heldere definitie

Deze brochure is bedoeld voor iedereen die **beroeps- en beleidsmatig** met zwerfjongeren werkt.

Zwerfjongeren in Nederland. Volgens cijfers van de Algemene Rekenkamer zijn het er tussen de zes- en zeventuizend. Ook andere getallen worden genoemd. Hoe komt het dat we het niet exact weten en dus ook niet of het aantal zwerfjongeren stijgt of daalt? Die onduidelijkheid over het aantal zwerfjongeren (ook wel dak- en thuisloze jongeren genoemd) komt doordat de instanties die ermee te maken hebben verschillende definities hanteren. Bij de ene gemeente bijvoorbeeld telt een dakloze van 25 jaar mee als zwerfjongere, bij de andere niet.

Hoog tijd dus om er goede afspraken over te maken. Want een eenduidig overzicht van het aantal zwerfjongeren is noodzakelijk voor een goede basis voor onderzoek of beleidsmaatregelen. Het ministerie van VWS, de Federatie Opvang, het Leger des Heils, de Stichting Zwerfjongeren Nederland, de MOgroep, de Algemene Rekenkamer, de VNG, het IPO en enkele grote gemeenten zijn om tafel gaan zitten om overeenstemming te bereiken over een heldere definitie. Eén die iedereen wil en kan gebruiken.

Dat is deze definitie:

“Zwerfjongeren
zijn feitelijk of
daklozen onder
meervoudige

residentieel
de 23 jaar met
problemen.”

In deze brochure vindt u uitleg over deze definitie en de manier waarop u deze moet gebruiken. Daarmee helpt ook u mee aan effectiever beleid. Want de oplossing van dit maatschappelijke probleem begint bij de basis.

Zwerfjongeren zijn **feitelijk** of residentieel **daklozen** onder de 23 jaar met meervoudige problemen.

Dit is de definitie waar alle betrokkenen het over eens zijn. Hieronder vindt u een beknopte uitleg op de onderdelen.

Feitelijk dakloos

Feitelijk dakloos is een jongere die geen eigen woonruimte heeft en daar ook geen uitzicht op heeft. Hij overnacht ofwel in de buitenlucht, in een noodopvang, of tijdelijk bij vrienden of familie.

Zoila (19) is door haar ouders op straat gezet. Ze verblijft soms een paar weken bij een familielid of als het niet te koud is, in een nis in het winkelcentrum. Ze gaat niet meer naar school, heeft geen werk en ook geen uitzicht op een woonruimte.
Zoila hoort tot de groep zwerfjongeren.

Marian (17)

Marian is weggelopen van huis. Ze heeft psychische problemen en logeert afwisselend bij haar tante of een paar vrienden. Ze is dan feitelijk dakloos en dus een zwerfjongere. Ze kiest er vervolgens voor toch tijdelijk weer bij haar ouders te gaan wonen tot ze in aanmerking komt voor begeleid wonen. **Marian is vanaf het moment dat ze weer bij haar ouders woont volgens de definitie geen zwerfjongere meer.**

Zwerfjongeren zijn feitelijk of **residentieel daklozen** onder de 23 jaar met meervoudige problemen.

Residentieel dakloos

Een jongere zonder eigen woonruimte, die zelfstandig (dus niet met een ouder) ingeschreven staat bij een instelling voor maatschappelijke opvang, zoals zwerfjongerenpensions en nachtopvang, noemen we residentieel dakloos. Hij valt daarmee volgens de definitie onder de noemer zwerfjongeren. Maatschappelijke opvang biedt namelijk geen stabiele leefomgeving voor jongeren.

De volgende vormen van wonen bieden aan jongeren wel een stabiele basis:

begeleid wonen

huisvesting in Foyers de jeunesse of Kamers met Kansenconcepten

jeugdzorgvoorzieningen

vrouwenopvang

GGZ-instellingen en Regionale Instellingen voor Beschermd Wonen (RIBW's)

Jongeren die hier verblijven worden dus **niet** als zwerfjongeren meegeteld. Zelfs als deze vorm van wonen wordt bekostigd via de decentralisatie-uitkering maatschappelijke opvang tellen zij niet mee als zwerfjongeren.

Lennard (21) heeft een aantal jaren in een pleeggezin gewoond, maar vanwege de vele ruzies over zijn problemen met schulden en drugs is hij er weggegaan. Hij doet klusjes in de buurt, maar heeft geen vaste verblijfplaats. Een zwerfjongerenpension verleent hem onderdak. **Lennard behoort tot de zwerfjongeren.**

Latisha (20)

Latisha heeft een zoontje van een jaar. Haar ex-vriend belaagt haar en zij is gevlucht naar de vrouwenopvang. Het is onveilig voor haar om terug naar huis te gaan. Zij is volgens de definitie geen zwerfjongere.

Zwerfjongeren zijn feitelijk of residentieel daklozen onder de 23 jaar met **meervoudige problemen**.

Meervoudige problemen

Zwerfjongeren hebben meer problemen dan alleen dakloos zijn. Soms zijn zij verslaafd of hebben ze psychische of andere gezondheidsproblemen. Leren of werk vinden is vaak moeilijk en sommige jongeren komen zelfs in aanraking met justitie. Of er sprake is van meervoudige problemen is ter beoordeling van de betrokken professional. Het vermoeden alleen van de professional is genoeg om als zwerfjongere aangemerkt te worden.

Eelco (20) is een half jaar geleden gestart met een studie Bedrijfseconomie in Groningen. Hij komt uit Delft, waar hij bij zijn ouders woonde. Nu staat hij op een wachtlijst voor een studentenflat in Groningen. Doordeweeks, als hij colleges volgt, slaapt hij bij vrienden of als dat niet kan, in de auto van een bekende. Meestal gaat hij in het weekend naar zijn ouders. Hoewel het niet zo goed botert tussen hen, kan hij er wel terecht. Eelco heeft verder geen problemen als een verslaving of een ziekte. **Hij is volgens de definitie geen zwerfjongere.**

Corné (16)

Corné heeft zijn school niet afgemaakt. Hij gaat om met een groep jongeren die regelmatig met de politie in aanraking komt. Hij blowt veel, krijgt steeds meer schulden en dreigt af te glijden. Daarbij komt dat hij regelmatig wegloopt van huis en dan overnacht in een daklozenopvang of bij vrienden. **Vanwege de meervoudige problemen en het feit dat hij regelmatig in de noodopvang verblijft, valt hij in de categorie zwerfjongeren.**

Zwerfjongeren zijn feitelijk of residentieel daklozen **onder de 23 jaar** met meervoudige problemen.

Leeftijd

Alleen jongeren tot en met 22 jaar kunnen in de categorie zwerfjongeren vallen volgens de nieuwe definitie. De leeftijdsgrens is gekozen omdat hij aansluit bij wetgeving op het gebied van Jeugdzorg en de Centra voor Jeugd en Gezin.

Wat betekent dit voor uw organisatie?

Om goed zicht te krijgen op het werkelijke aantal zwerfjongeren, is het noodzakelijk dat uw registratie zodanig is ingericht dat u de juiste cijfers over het aantal zwerfjongeren kunt aanleveren. De definitie zoals die in deze brochure vermeld staat, levert daarvoor de criteria. Dit betekent dat u goed moet nagaan of uw registratiesysteem de juiste informatie bevat.

De nieuwe definitie verandert in principe niets voor uw werk met (zwerf)jongeren. Vangt u bijvoorbeeld daklozen van 23 jaar en ouder op, dan blijft u dat uiteraard doen. Het verschil is alleen dat zij volgens de definitie niet mogen meetellen als zwerfjongeren.

Vragen?

Heeft u vragen dan kunt u contact opnemen via helpdesk@invoeringwmo.nl of via 070 - 340 61 00.

Dit is een uitgave van

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Bezoekadres

Parnassusplein 5 | 2511 vx Den Haag

Postadres

Postbus 20350 | 2500 EJ Den Haag

Telefoon 070 340 79 11

Telefax 070 340 78 34

www.rijksoverheid.nl